

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
« » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій
Святослав ПИТЕЛЬ
« » 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
« » 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Валютна політика»
ступінь вищої освіти – магістр
галузь знань 07 Управління та адміністрування
спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
освітньо-професійна програма «Банківська справа»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практичні	ІРС	Тренінг	СРС	Разом	Екзамен (сем.)
Денна	1	1	30	15	5	4	96	150	1
Заочна	1	1	8	4	-	-	138	150	2

31.01.2023

Тернопіль - 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.).

Робочу програму склала кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Галина ЗАБЧУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Західноукраїнського національного університету, протокол № 1 від 28 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу,
доктор економічних наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок (протокол № 1 від 30 серпня 2023 року).

Голова групи забезпечення спеціальності,
доктор економічних наук, професор

Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОПП «Банківська справа»
кандидат економічних наук, доцент

Ольга ІВАЩУК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Валютна політика»

1.Опис дисципліни «Валютна політика» денна/заочна

Дисципліна – Валютна політика	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Обов’язкова дисципліна Мова навчання - українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Освітньо-професійна програма – «Банківська справа»	Рік підготовки: Денна – 1 Заочна – 1 Семестр: Денна – 1 Заочна – 1,2
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти – «магістр»	Лекції: Денна – 30 год. Заочна – 8 год. Практичні заняття: Денна – 15 год. Заочна – 4 год.
Загальна кількість годин – 150/150		Самостійна робота: Денна – 100 год. (в тому числі тренінг – 4 год.) Заочна – 138 год. Індивідуальна робота (КПЗ) – 5 год.
Тижневих годин: Денна форма навчання: 1 семестр – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – Екзамен

2.Мета і завдання вивчення дисципліни «Валютна політика»

2.1.Мета вивчення дисципліни

Програма та тематичний план навчальної дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами системи знань, що визначають загальні принципи державного впливу на економіку і валютну сферу, котра в умовах глобалізації економічних процесів набуває усе більшої ролі для ефективного розвитку національних господарств. Дана дисципліна відноситься до циклу спеціальних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх висококваліфікованих фахівців зі спеціальності «Банківська справа» рівня вищої освіти «Магістр», що відображає можливості майбутніх керівних кадрів банківської системи здійснювати ефективні управлінські заходи з урахуванням наслідків монетарної політики центрального банку на макроекономічному рівні, а також забезпечувати належну організацію та регулювання валютних відносин на рівні окремих банківських установ. Метою вивчення дисципліни є фундаментальна підготовка фахівців у галузі фінансів, банківської справи і страхування, що мають спеціальні знання із порядку організації валютних відносин і

механізму їх регулювання через реалізацію відповідної політики держави

2.2.Завдання вивчення дисципліни

Головним завданням курсу «Валютна політика» є вивчення слухачами суті та основних напрямків реалізації валютної політики, визначення ролі і функцій центрального банку як головного органу реалізації грошово-кредитної та валютної політики, висвітлення ключових механізмів організації валютного регулювання в ринкових умовах, розгляд практичних засад базових напрямків реалізації валютної політики, пов'язаних із управлінням обмінним курсом, платіжним балансом, золотовалютними резервами, а також застосуванням валютних обмежень. Оволодіння даним курсом покликано виробити у слухачів навички практичного використання набутих знань у процесі реалізації управлінських заходів на рівні банківських установ з урахуванням наслідків регулювання валютних відносин, здійснюваного центральним банком країни.

У результаті вивчення курсу «Валютна політика» студенти повинні:

- знати і розуміти сутність та основні напрямки реалізації валютної політики як основи впливу держави на зовнішньоекономічні відносини та перебіг економічного розвитку загалом;
- вміти розв'язувати задачі, пов'язані із організацією валютних відносин, у відповідності з наявними вихідними даними;
- бути спроможними здійснювати аналіз та економічну інтерпретацію одержаних результатів та робити обґрунтовані висновки;
- набути навичок практичного використання фундаментальних теоретичних знань у практичній діяльності з організації банківського бізнесу і прийняття управлінських рішень.

2.3.Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни

Під час вивчення навчальної дисципліни «Валютна політика» студенти повинні набути такі компетентності:

- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для оцінки впливу монетарного регулювання на забезпечення стабільності валютної сфери економічних відносин, демонструвати поглиблені знання щодо формування платіжного балансу країни, впливу його сальдо на стан валютно-курсової динаміки, перебіг інфляції, а також макроекономічну і фінансову стабільність;
- здатність оцінювати механізм взаємозв'язку показників обсягу, структури і динаміки офіційних золотовалютних резервів із показниками грошової маси, стану зовнішньоекономічної діяльності і платоспроможності країни, використовувати у практичній діяльності з організації банківського бізнесу фундаментальні знання з монетарного і валютного регулювання щодо впливу основних грошово-кредитних і валютних інструментів на роботу банківського сектору.

2.4.Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення курсу «Валютна політика» передбачає наявність систематичних та ґрунтовних знань із суміжних дисциплін (гроші та кредит, економічна теорія, макроекономіка, фінанси, центральний банк і грошово-кредитна політика, банківські операції, міжнародна економіка, грошово-кредитні системи зарубіжних країн, фінансовий менеджмент, банківський менеджмент), цілеспрямованої праці із вивчення нормативних документів, спеціальної фахової літератури вітчизняних і зарубіжних авторів, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання комплексних практичних індивідуальних завдань.

2.5.Результати навчання

Основними програмними результатами навчання, що забезпечуються вищезазначеними компетентностями є вміння:

- реалізовувати управлінські рішення щодо організації роботи банків з урахуванням впливу грошово-кредитної і валютної політики на банківський сектор, застосовувати поглиблені знання з аналізу факторів впливу на платіжний баланс і особливостей валютно-курсової політики для оцінки ризиків банківського бізнесу та обрання оптимальної управлінської стратегії;
- обґрунтовувати оптимальні управлінські рішення щодо поточної діяльності банків з урахуванням впливу валютної політики на стан кредитного і валютного ринку та основні аспекти банківського бізнесу, застосовувати аналітичні навички із здатністю розуміти логіку прийняття рішень центральним банком щодо валютного регулювання та його впливу на економіку і банківський сектор.

3.Програма навчальної дисципліни «Валютна політика»

Змістовий модуль 1

Економічна сутність та теоретичні засади валютної політики

Тема 1. Організаційні засади валютної політики

Необхідність і суть державної економічної політики. Роль держави у регулюванні економічних процесів. Недоліки ринку і потреби державного втручання в економіку.

Поняття валюти і валютних відносин. характеристика основних функцій валюти. Фактори, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.

Поняття валютної політики, її стратегічні і тактичні цілі. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.

Інституційні засади реалізації валютної політики. Суб'єкти валютної політики. Резиденти і нерезиденти. Об'єкти валютної політики. Поняття валютного обороту і валютних цінностей. Валютне законодавство.

Поняття валютного регулювання і валютного контролю. Пряме і опосередковане валютне регулювання, його вплив на суб'єктів валютних відносин. Повноваження органів валютного регулювання і валютного контролю в Україні.

Валютний ринок як головна сфера валютного регулювання. Основні функції валютного ринку, його суб'єкти і об'єкти. Поняття валютних операцій. Тенденції розвитку валютного ринку і роль валютної політики.

Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.

Валютна система як основа реалізації валютної політики. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики, суть та зміст її елементів. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної політики: суть та елементи. Розвиток міжнародної валютної системи та її вплив на основні завдання і форми реалізації валютної політики.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 48, 38.

Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики

Центральний банк як головний орган валютного регулювання у ринковій системі

господарювання. Суть і функції центрального банку в ринковій економіці.

Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, основні спільні та відмінні риси валютної і грошово-кредитної політики. Класифікація основних цілей грошово-кредитної і валютної політики центрального банку. Кінцеві і проміжні цілі грошово-кредитної політики, її основні типи. Рестрикційна та експансіоністська грошово-кредитна політика.

Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики. Повноваження Національного банку України у сфері валютного регулювання і контролю згідно чинного законодавства.

Поняття інструментів валютної політики. Характеристика основних принципів застосування інструментів валютної політики. Класифікація інструментів реалізації валютної політики.

Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку. Дисконтна політика (політика облікової ставки), внутрішньо- та зовнішньоекономічні наслідки її реалізації. Політика обов'язкових резервів, її вплив на валютну сферу та граничні межі ефективності. Мінімальні обов'язкові резерви Національного банку України, їх вплив на грошову систему та валютний ринок. Політика відкритого ринку, її основні елементи та роль у регулюванні валютних відносин.

Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктів їхнього впливу. Поняття девізної політики. Механізм проведення валютних інтервенцій центрального банку. Стерилізовані і нестерилізовані інтервенції. Диверсифікація офіційних валютних резервів як спеціальний інструмент проведення валютної політики. Регулювання режиму валютного курсу. Девальвації і ревальвації національної валюти, їх наслідки для зовнішньоекономічної діяльності та внутрішнього грошового обігу. Валютні обмеження як адміністративні важелі реалізації валютної політики.

Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики: кейнсіанський і монетаристський підходи. Реалізація валютної політики у відповідності із передавальними механізмами монетарного регулювання у кейнсіанській і монетаристській теоріях. Механізм таргетування грошової маси, інфляції та валютного курсу.

Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин. Регламентація валютного ринку та регулювання валютних операцій господарюючих суб'єктів і фізичних осіб.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 41.

Змістовий модуль 2 ***Елементи валютної політики та їх ефективність***

Тема 3. Валютно-курсова політика

Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Особливості валютних котирувань. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах. Суть номінального і реального валютного курсу.

Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави. Чинники, що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу. Елементи стратегії валютно-курсової політики. Монетний паритет і паритет купівельної спроможності.

Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс, можливості їх оцінки для розробки стратегії валютної політики.

Форми реалізації валютно-курсової політики. Поняття режиму валютного курсу. Характеристика основних режимів курсоутворення. Фіксований і плаваючий валютні курси,

їх переваги та недоліки. Критерії для вибору оптимального режиму валютного курсу. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми. Технічні та експертні методи оцінки обмінного курсу.

Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики. Вільно конвертовані, частково конвертовані і неконвертовані валюти. Конвертованість за поточними і капітальними операціями. Економічні умови запровадження конвертованості національної валюти.

Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу. Теорія паритету купівельної спроможності. Теорія паритету процентних ставок. Теорія платіжного балансу.

Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин. Умови використання основних видів обмінних курсів в Україні: плаваючого, фіксованого, керованого плаваючого.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 34, 35, 36, 39, 40, 41.

Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс країни

Поняття і необхідність складання платіжного балансу. Структура платіжного балансу і рівновага економічної системи. Основні засади формування платіжного балансу. Рахунок поточних операцій. Рахунок операцій з капіталом. Фінансовий рахунок.

Принципи складання платіжного балансу. Платіжний баланс та роль країни у світовій економіці і міжнародному розподілі праці. Основні засади реалізації принципу подвійного запису при складанні платіжного балансу. Особливості відображення притоку і відтоку валютних коштів згідно статей платіжного балансу країни.

Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики. Регулювання платіжного балансу як основний об'єкт валютної політики держави. Поняття активного і пасивного сальдо платіжного балансу. Причини виникнення дефіциту платіжного балансу. Порядок визначення сальдо за рахунком поточних операцій і фінансовим рахунком. Основні і балансуєчі статті платіжного балансу. Тимчасові й остаточні методи фінансування сальдо платіжного балансу.

Вплив валютної політики на стан платіжного балансу. Спрямованість валютної політики при активному сальдо платіжного балансу і при наявності дефіциту. Економічні та адміністративні важелі впливу валютної політики на стан платіжного балансу країни. Девальвація і ревальвація. Дисконтна і дефляційна політика. Валютні обмеження. Девізна політика і використання офіційних золотовалютних резервів. Спеціальні засоби державного впливу на платіжний баланс.

Характеристика основних факторів, що впливають на стан платіжного балансу країни, необхідність їх врахування при розробці валютної політики. Внутрішні і зовнішні фактори впливу на стан платіжного балансу країни.

Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу. Режим вільного плавання валютного курсу і умови автоматичного встановлення рівноваги платіжного балансу. Режим фіксованого валютного курсу і використання офіційних валютних резервів для забезпечення зовнішньоекономічної рівноваги.

Особливості побудови платіжного балансу України. Нейтральна та аналітична форма представлення платіжного балансу. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу і динаміку економічного розвитку.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 34, 36, 39, 40, 41.

Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики

Поняття, необхідність та основні цілі формування офіційних золотовалютних резервів країни. Фактори, що впливають на величину і динаміку офіційних золотовалютних резервів.

Функції, склад і структура офіційних золотовалютних резервів. Запаси золота. Резервна позиція в Міжнародному валютному фонді. Спеціальні права запозичення. Валютні цінності, їх види у складі офіційних золотовалютних резервів країни.

Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.

Особливості операцій центрального банку на внутрішньому валютному ринку країни.

Механізм управління офіційними золотовалютними резервами. Цілі процесу управління офіційними золотовалютними резервами. Показники для оцінки оптимальної величини резервів. Якісні і кількісні параметри міжнародних резервів. Способи використання офіційних золотовалютних резервів. Світові резервні валюти. Умови віднесення валюти до резервної. Особливості конкуренції долара США і євро як резервних валют.

Роль золота в офіційних валютних резервах. Напрями використання золотих запасів центральними банками.

Офіційні золотовалютні резерви Національного банку України: склад, структура, динаміка та особливості формування і використання.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 26, 27, 30, 32, 33, 35, 39, 41.

Тема 6. Політика валютних обмежень

Сутність, цілі і елементи політики валютних обмежень. Основні принципи реалізації політики валютних обмежень. Функції політики валютних обмежень. Характеристика напрямів валютних обмежень в залежності від сфер діяльності резидентів і нерезидентів.

Форми реалізації політики валютних обмежень. Валютні обмеження за поточними операціями. Валютні обмеження за фінансовими операціями. Поняття, завдання і форми валютних обмежень як основного елемента валютної політики в Україні.

Регулювання валютних операцій банків. Ліцензування валютних операцій комерційних банків. Умови і порядок видачі ліцензій на здійснення операцій з іноземною валютою банківським установам в Україні. Лімітування відкритої валютної позиції банків.

Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні. Основні види операцій на міжбанківському валютному ринку. Визначення структури валютного ринку. Встановлення порядку і умов торгівлі іноземною валютою.

Регламентація ринку банківських металів. Визначення переліку операцій з банківськими металами, обмеження кола учасників ринку, встановлення умов і порядку реалізації відповідних угод.

Валютний контроль, порядок і умови його здійснення. Характеристика основних завдань валютного контролю та напрямів його здійснення.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 28, 29, 31, 33, 37, 39, 41.

4. Структура залікового кредиту дисципліни «Валютна політика»

денна форма навчання

	Кількість годин				
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостій-на робота	Індиві-дуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики					
Тема 1. Організаційні засади валютної політики	5	3	16	0,5	Тестування та усне опитування
Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики	5	3	18	1	Тестування та усне опитування
Змістовий модуль 2. Елементи валютної політики та їх ефективність					
Тема 3. Валютно-курсова політика	5	2	16	1	Тестування та усне опитування
Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс країни	5	3	14	1	Тестування та усне опитування
Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики	5	2	16	1	Тестування та усне опитування
Тема 6. Політика валютних обмежень	5	2	16	0,5	Тестування та усне опитування
Тренінг			4		
Разом 150	30	15	100	5	

заочна форма навчання

	Кількість годин			
	Лекції	Прак-тичні заняття	Самостій-на робота	Індиві-дуальна робота
Змістовий модуль 1. Економічна сутність та теоретичні основи валютної політики				
Тема 1. Організаційні засади валютної політики	1	1	22	-
Тема 2. Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики	2	1	24	-
Змістовий модуль 2. Елементи валютної політики та їх ефективність				
Тема 3. Валютно-курсова політика	2	0,5	24	-
Тема 4. Валютна політика і платіжний баланс Країни	1	0,5	22	-
Тема 5. Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики	1	0,5	22	-
Тема 6. Політика валютних обмежень	1	0,5	24	-
Разом 150	8	4	138	-

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

3 год.

Тема: Організаційні засади валютної політики

Мета: вивчити теоретичні основи процесу формування і реалізації валютної політики

Питання для обговорення:

1. Необхідність державної економічної політики.
2. Роль держави у регулюванні економічних процесів.
3. Основні недоліки ринку та необхідність державного втручання в економіку.
4. Поняття валюти та валютних відносин. Характеристика основних функцій валюти.
5. Зміст основних факторів, що визначають необхідність державного регулювання валютних відносин.
6. Поняття валютної політики, її стратегічні та тактичні цілі.
7. Характеристика основних елементів валютної політики, вибір її пріоритетів у ринкових умовах.
8. Інституційні засади реалізації валютної політики.
9. Характеристика суб'єктів та об'єктів валютної політики.
10. Характеристика валютного ринку як головної сфери валютного регулювання. Його основні функції, суб'єкти і об'єкти.
11. Поняття валютних операцій.
12. Основні тенденції розвитку валютного ринку і роль валюти.
13. Механізм проведення валютної політики у ринковій економіці.
14. Характеристика нормативних та регулятивних заходів реалізації валютної політики держави.
15. Поточна валютна політика, її основні цілі та форми реалізації.
16. Довгострокова валютна політика: особливості цільового спрямування та форм реалізації.
17. Валютна система як основа реалізації валютної політики.
18. Національна валютна система як основа проведення поточної валютної політики: суть та зміст елементів.
19. Міжнародна валютна система як основа проведення довгострокової валютної політики: суть та елементи.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 33, 48, 38.

Практичне заняття 2

3 год.

Тема: Центральний банк у механізмі реалізації валютної політики

Мета: вивчити повноваження та діяльність центрального банку як головного органу валютного регулювання

Питання для обговорення:

1. Центральний банк як головний орган валютного регулювання у ринковій системі господарювання.
2. Суть і функції центрального банку в ринковій економіці.
3. Взаємозв'язок валютної і грошово-кредитної політики центрального банку, їх спільні та відмінні риси.
4. Характеристика цілей та типів грошово-кредитної політики центрального банку.
5. Повноваження центрального банку як органу реалізації валютної політики.
6. Організаційні засади, що визначають можливості центрального банку з проведення валютної політики.
7. Повноваження Національного банку України у сфері валютного

регулювання згідночинного законодавства.

8. Характеристика загальних інструментів реалізації валютної політики центрального банку.
9. Спеціальні інструменти валютної політики: характеристика основних видів та об'єктивіхнього впливу.
10. Теоретичні засади вибору стратегії валютної політики.
11. Валютна політика Національного банку України: характеристика основних етапів реалізації в умовах становлення ринкових відносин.

Література: 1, 2, 3, 4, 7, 8, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 31, 32, 33, 35, 36, 39, 41.

Практичне заняття 3

3 год.

Тема: Валютно-курсова політика

Мета: вивчити суть та необхідність провадження валютно-курсової політики

Питання для обговорення:

1. Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Види валютних котирувань
2. Необхідність визначення обмінного курсу у зовнішньоекономічних відносинах.
3. Поняття валютно-курсової політики як основи валютної політики держави
4. Характеристика чинників. Що визначають необхідність проведення політики обмінного курсу
5. Елементи стратегії валютно-курсової політики.
6. Зміст основних факторів, що впливають на величину валютного курсу. Кон'юнктурні та структурні фактори впливу на обмінний курс.
7. Форми реалізації валютно-курсової політики: характеристика основних режимів курсоутворення.
8. Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.
9. Визначення умов конвертованості національної валюти як необхідний елемент валютно-курсової політики.
10. Основні теоретичні концепції регулювання обмінного курсу.
11. Валютно-курсова політика Національного банку України: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 30, 32, 34, 35, 36, 39, 40, 41.

Практичне заняття 4

2 год.

Тема: Валютна політика і платіжний баланс країни

Мета: вивчити поняття і структуру платіжного балансу та вплив валютної політики на стан платіжного балансу країни

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність складання платіжного балансу.
2. Структура платіжного балансу.
3. Принципи формування платіжного балансу.
4. Сальдо платіжного балансу як мета валютної політики.
2. Фактори, що впливають на платіжний баланс країни.
3. Вплив валютної політики на стан платіжного балансу.
4. Політика обмінного курсу і рівновага платіжного балансу.

5. Особливості платіжного балансу України.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 26, 28, 33, 34, 36, 39, 40, 41.

Практичне заняття 5

2 год.

Тема: Формування золотовалютних резервів як елемент валютної політики

Мета: вивчити суть і призначення офіційних золотовалютних резервів, визначити необхідність їх формування та механізм управління

Питання для обговорення:

1. Поняття і необхідність формування офіційних золотовалютних резервів.
2. Структура офіційних золотовалютних резервів.
3. Вплив золотовалютних резервів на стан грошового обігу і динаміку грошової маси.
4. Механізм управління золотовалютними резервами центральним банком.
5. Характеристика світових резервних валют. Умови віднесення валюти до резервної.
6. Роль золота в офіційних валютних резервах.
7. Склад, структура, динаміка та особливості формування і використання офіційних золотовалютних резервів Національного банку України.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 11, 13, 15, 17, 18, 26, 27, 30, 32, 33, 35, 39, 41.

Практичне заняття 6

2 год.

Тема: Політика валютних обмежень

Мета: зрозуміти зміст політики валютних обмежень, її основні цілі та форми реалізації

Питання для обговорення:

1. Політика валютних обмежень: сутність, цілі, елементи.
2. Характеристика форм реалізації політики валютних обмежень
3. Механізм регулювання валютних операцій банків.
4. Ліцензування валютних операцій комерційних банків.
5. Регламентація міжбанківського валютного ринку в Україні.
6. Характеристика основних видів операцій на міжбанківському валютному ринку.
7. Умови та порядок торгівлі іноземною валютою.
8. Регламентація ринку банківських металів.
9. Валютний контроль та умови і порядок його здійснення.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 28, 29, 31, 33, 37, 39, 41.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання 5 год.

Комплексне практичне індивідуальне завдання (КПІЗ) з дисципліни «Валютна політика» виконується самостійно кожним студентом на основі сформованих завдань. Комплексне практичне індивідуальне завдання охоплює усі основні теми дисципліни «Валютна політика». Метою виконання комплексного практичного індивідуального завдання є оволодіння навичками здійснення аналітичного дослідження у процесі освоєння теоретичних засад реалізації валютної політики. КПІЗ оформлюється у відповідності з встановленими вимогами. При виконанні та оформленні КПІЗ студент може використовувати комп'ютерну техніку. Індивідуальна робота носить форму наукового дослідження із застосуванням набутих знань шляхом обґрунтування теоретичних положень обраної проблеми та використанням аналітичних здібностей при моделюванні економічних процесів і ситуацій. Виконання КПІЗ є одним із обов'язкових складових

модулів залікового кредиту з навчальної дисципліни «Валютна політика».

Приклад типового завдання.

ВАРІАНТ 1

1. Дати порівняльну характеристику валютним та міжнародним економічним відносинам.
2. Визначити, який тип монетарної політики сприяє зростанню грошової маси в обігу. Показати за допомогою яких конкретно інструментів цього вдається досягнути.
3. Охарактеризувати, яка залежність між нормою резервування та конкурентоспроможністю комерційних банків порівняно з іншими небанківськими кредитними установами і яким чином ця залежність впливає на динаміку валютного курсу.
4. Визначити, яка із теорій регулювання валютного курсу поділяє валюти подібно до груп конвертованості. Охарактеризувати її основну ідею, назвати представників.
5. Проаналізувати стан платіжного балансу України за останні 2 роки. Визначити фактори, які мали найбільший вплив на платіжний баланс.
6. Визначити, скільки гривень можна отримати за 470 доларів США, якщо Банк встановив наступний курс долара США: купівля – 36,5686 грн.; продаж – 37,3134 грн.

7. Самостійна робота – 96/138 год

№ п/п	Тематика самостійної роботи студентів	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1	Перспективи євро у міжнародній валютній системі.	4	6
	Регламентация міжбанківського валютного ринку в Україні.	3	5
	Проблеми забезпечення стабільності валютного ринку в Україні.	4	6
Тема 2	Валютна рада та можливості її запровадження в Україні.	4	6
	Повноваження НБУ в сфері валютного контролю.	4	4
	Організація кредитних операцій, що здійснюються комерційними банками України в іноземній валюті: проблеми і перспективи.	4	6
Тема 3	Курсова політика НБУ останніх років та оцінка її ефективності.	4	6
	Діяльність НБУ на валютному ринку.	4	4
	Особливості проведення валютної політики у ринковій економіці.	3	5
	Проблеми конвертованості національної валюти України.	3	6
	Основні фактори, що впливають на величину валютного курсу. (кон'юнктурні, структурні фактори).	4	6
	Валютно-курсова політика НБУ: генезис основних підходів за період становлення ринкових відносин.	3	4
Тема 4	Вплив євроінтеграційних процесів в Україні на валютну сферу.	6	8
	Прогнозування обмінного курсу в системі заходів валютної політики: необхідність та основні форми.	4	8
	Фактори, що впливають на платіжний баланс країни, їх характеристика.	4	4
	Валютна політика і світові фінансові кризи.	4	4
Тема 5	Відплив капіталу з України: причини та шляхи подолання.	6	8
	Роль золота у структурі офіційних валютних резервів і у міжнародній валютній системі.	3	4
	Особливості співробітництва України з міжнародними валютно-кредитними організаціями.	3	6
Тема 6	Валютне регулювання на міжнародному рівні: ефективність та проблеми організації міжнародних валютних відносин.	4	6
	Проблеми лібералізації валютного контролю.	6	6
	Роль політики валютних обмежень в умовах розвинутого ринку.	3	4
	Роль та місце валютного контролю в перехідній економіці.	6	6
	Ліцензування валютних операцій комерційних банків.	3	8
Разом		96	138

8.Тренінг з дисципліни (4 год)

Тематика: Сутність валютної політики, її основні елементи та механізм реалізації

Порядок проведення:

1. Провести аналіз сутності валютної політики, розкрити зміст її основних елементів та завдань. Розкрити повноваження центрального банку як головного органу реалізації валютної політики держави.
2. Здійснити аналіз нормативно-правової бази України щодо сфери регулювання валютних відносин, оцінити її ефективність та доцільність в сучасних умовах.
3. Проаналізувати сучасні тенденції валютного ринку, визначити причини виникнення проблем у валютній сфері та спрогнозувати розвиток подій на рік у разі: а) стійкого розвитку економіки; б) різкого погіршення стану економіки; в) за умов збереження сучасного стану економіки.
4. На основі вивчення офіційних статистичних даних провести роботу у групах на теми:
5. 1) «Аналітична оцінка сучасного стану платіжного балансу України: проблеми та шляхи їх подолання»;
6. 2) «Застосування валютних обмежень в Україні: сучасний стан та доцільність»;
7. 3) «Особливості структури офіційних золотовалютних резервів Національного банку України, їх динаміка та вплив на стан грошового обігу».

Результати тренінгу представляються у вигляді короткої доповіді із відповідними розрахунками, графіками, власними висновками і

рекомендаціями щодо підвищення ефективності валютної політики держави.

9.Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Валютна політика» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконання завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

10.Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Валютна політика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20 %	20%	20%	40%	100%
1. Опитування під час заняття (2 теми по 10 балів = 20 балів) Тестування – 10 балів Оцінка за самостійну роботу макс. 20 балів Модульна робота – макс. 50 балів	1. Опитування під час заняття (4 теми по 5 балів = 20 балів) Тестування – 10 балів Оцінка за самостійну роботу макс. 20 балів Модульна робота – макс. 50 балів	1. Підготовка КППЗ – макс. 40 балів. Захист КППЗ – макс. 40 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів	1. Тестові завдання (20 тестів по 2 бали за тест) – 40 балів 2. Завдання 1. – макс. 30 балів 3. Задача – макс. 30 балів	100

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85-89	Добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35–59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-6
2.	Ноутбук, проектор, екран	1-6
3.	Планшети GLOBEX GU 1011 C, комп'ютери Intel Core i3	1-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII (редакція від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#top>
2. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. №2121-III (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16.04.1991 р. №959-XII (редакція від 01.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
4. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
5. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні : Закон України від 5.04.2001 р. №2346-III (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2346-14#Text>
6. Про Митний тариф України : Закон України від 4.06.2020 р. №674-IX (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/674-20#Text>
7. Річний звіт Національного банку України за 2020 рік URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-natsionalnogo-banku-ukrayini-za-2020-rik>
8. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368 (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>
9. Методологічний коментар до статистики зовнішнього сектору України (відповідно до 6-го видання “Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції”). URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/JEqOfTyUFYQsHkW>
10. Дзюблюк О. В., Галіцейська Ю. М. Валютна політика з управління обмінним курсом: методичні вказівки з вивчення дисципліни «Валютна політика». Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 50 с.
11. Дзюблюк О. В., Галіцейська Ю. М. Методичні вказівки з вивчення дисципліни «Валютна політика». Тернопіль : ЗУНУ, 2020. 30 с.
12. Дзюблюк О. В., Галіцейська Ю. М. Платіжний баланс і валютна політика: методичні вказівки з дисципліни «Валютна політика». Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 36 с.
13. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk>
14. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
15. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>
16. Офіційний сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
17. International Trade Statistics Yearbook. United Nations. New York, 2020. URL: <https://comtrade.un.org/>
18. Annual Report on Exchange Arrangements and Exchange Restrictions. Washington, D.C.: International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/Annual-Report-on-Exchange-Arrangements-and-Exchange-Restrictions/Issues/2020/08/10/Annual-Report-on-Exchange-Arrangements-and-Exchange-Restrictions-2019-47102>
19. Monetary Policy Report. The Board of Governors of the Federal Reserve System. URL: <https://www.federalreserve.gov/monetarypolicy/2021-07-mpr-summary.htm>
20. Monetary Policy Report. Bank of England. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/monetary-policy-report/2021/august-2021>
21. Monetary Policy Report. The Bank of Canada’s Governing Council. URL: <https://www.bankofcanada.ca/publications/mpr/>
22. Statements on Monetary Policy. Reserve Bank of Australia. <https://www.rba.gov.au/publications/smp/2021/aug/>
23. Monetary Policy Report. The Bank of Canada’s Governing Council. URL: <https://www.bankofcanada.ca/publications/mpr/>

24. Statements on Monetary Policy. The Bank of Japan.
URL: https://www.boj.or.jp/en/mopo/mpmdeci/state_2020/k201218a.htm/
25. Publications on Monetary policy. The European Central Bank.
URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pub/mopo/html/index.en.html>

Додаткові:

26. Дзюблюк О. В. Зростання ролі грошово-кредитної політики у регулюванні економічних процесів в умовах пандемічної кризи. *Банківська справа*. 2021. №1. с. 3-26.
27. Дзюблюк О. В. Еволюція ролі золота у сучасній монетарній системі. *Банківська справа*. 2020. №1. С. 3-26.
28. Дзюблюк О. В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи. *Фінанси України*. 2020. №6. С. 25-56.
29. Дзюблюк О. В. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. *Світ фінансів*. 2019. №3. С. 8-25.
30. Дзюблюк О. В. Теоретичні аспекти визначення вартості грошей залежно від їх форм в обігу. *Світ фінансів*. 2018. №1. С. 82-94.
31. Adrian T., Laxton D., Obstfeld M. Advancing the frontiers of monetary policy. Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2018. 279 p.
32. Battilossi S. Handbook of the History of Money and Currency. Singapore: Springer Nature Singapore Pte Ltd, 2020. 1094 p.
33. De Soto J. H. Money, Bank Credit and Economic Cycles. 4th ed. Auburn: Mises Institute, 2020. 881 p.
34. Forrest J. Y., Ying Y., Gong Z. Currency Wars. Offense and Defense through Systemic Thinking. Cham: Springer, 2018. 607 p.
35. Goldstein J. Money: The True Story of a Made-Up Thing. New York: Hachette Books, 2020. 272 p.
36. Keynes J. M. The General Theory of Employment, Interest, and Money. Cham: Palgrave Macmillan, 2018. 404 p.
37. King B. Bank 4.0. Banking Everywhere, Never at a Bank. New York: Wiley, 2019. 344 p.
38. Kuroda A. A Global History of Money. New York: Routledge, 2020. 213 p.
39. Labonte M. Monetary Policy and the Federal Reserve: Current Policy and Conditions. *Congressional Research Service*. February 6, 2020. 23 p.
40. Landsburg S. E. The Essential Milton Friedman. Toronto: Fraser Institute, 2019. 69 p.
41. Mishkin F. S. The Economics of Money, Banking, and Financial Markets. 20th ed. New York: Pearson, 2019. 720 p.